

Madártávlatból

A Kelet-szlovákiai Vasmű szárnyai alatt

Ugrásra készen

Történetünk a nyolcvanas évek elején kezdődik: egy konzernvállalat ötös családjából különböző érvek alapján kiválasztanak egy üzemet, s mindent egy lapra téve, időnként a többiek rovására, elkezdik építeni, fejleszteni. A még nyereséges testvérek, a kisüzemek kitermelt hasznuk egészét akarva akaratlanul is a nagyleptékű vállalati építkezés rendelkezésére bocsátják. Az a nyolcvanas évek közepére elkészül, a gyár egyenesbe jut, s fokozatosan nyereségesé válik. Aztán jön a szemléletváltás, az új értékrendet felállító gyöngéd forradalom, amikor kerék percc kimondatik: az állam bácsi nem hajlandó tovább dotálni a veszteséges üzemeket, mindenkinek a saját lábán kell megállnia!

A családi kötelékek kezdenek lazulni, az erősek, a nyereségesek az önállósulás felé kacsintgatnak, s egyre gyakrabban hangoztatják, hogy miért is dolgoznának ők mások helyett, mindenkinek saját

A tukmálás eredménye

A szövetkeztesítés után gép- és traktorállomás, majd Kovohron néven autójavitó működött az épületekben. A Piesoki Gépgyár 1974-ben vette át. A következő évben indult be a gépipari termelés, egy kézi lemezhalítógép gyártásával. Fokozatosan egyre többet vállalt magára a gyár kollektívája, mely sem a gépgyártás hagyományaira, sem az anyauzem megkülönböztetett gondoskodására, anyagi támogatására nem számíthatott. Egyedül a saját erejében, a kollektíva szívósságában és gyors alkalmazkodóképességében bízhattak. Rudolf Gaľa, a Besztercebányáról idehelyezett igazgató kezdetben ugyan törődött a gyárral, és ennek köszönhetően 1980-ban egy nagyberuházás is elkezdődött, de a nyolcvanas évek közepétől egyre veszteségesebb termékeket telepítettek ide. Állítólag a gyártási program bővítése és a foglalkoztatottság növelése céljából.

Végül is minden fordítva sült el – kezdi fejtegetését Osvárh István mérnök, az értékesítési osztály vezetője. – Egyre több munkaigényes, alacsony szériában készülő terméket gyártottunk, sőt a WRM 1000/6,15-ös egyengetőgép és az XZCT 3000/10-es lemezhalítógép egyenesen a padlóra küldött bennünket. Ráadásul a szükségszerű kooperáció miatt sokat utaztattuk a gépelemeket, az alkatrészeket, mert nem volt mindenhez szerszámunk, és egyes műveleteket másokkal kellett elvégeztetnünk. Sokszor olyan gépekkel bíbelődtünk, amelyek akkor kerültek le a rajzasztalról, sehol sem voltak kipróbálva, de megtervezve sem tökéletesen. Elkészültük után nekünk kellett őket „élesztgetni”, a milliónyi hibát saját leleményességünk és tudásunk latbavetésével kiküszöbölni. Ráadásul mind igényes külföldi piacokra készült. Mindezt fentről tukmálták rá az igazgatónkra, ő pedig egyszerűen továbbadta a parancsot. Azzal már vajmi keveset törődött, hogy hogyan, kivel és miből gyártjuk le a külföldi megrendelők szigorú követelményei szerint!

Nehéz az adósságteher

Nyolcvanhatban még 16 millió koronára nyereséggel zárt a 18 különbö-

súly felbillenéséhez. Tavaly már újabb hitelekkel törlesztették az előzőeket, s jelenleg is 74 millió korona a tartozásuk.

Megalapozott optimizmus

A szélnek eresztett gyár 340 fős kollektívája a nagy adósságteher ellenére sem vesztette el optimizmusát. Amikor szinte eléjük dobták a teljes önállóság lehetőségét, Helembay Sándor mérnök, megbízott igazgató vezetésével nevével is új életet kezdtek. A város óségi címe-réből származó latin neve alapján, az Unicort írták cégtáblájukra. A gyárat és a termelést apró részleteiben is ismerő, első helybéli illetőségű igazgató először a veszteséges termékeknek parancsolt megálljt, aztán maga is konkrét lépése-

magának kell talpra állnia, ők nem fognak másokat kegyelemkenyeren tartani, s főleg nem olyanokat, akik építkeznek és emésztik a pénzt. Ki akarnak szállni a családi székérből. A gyengék viszont sodródni akartak az árral, joggal elvárják annak viszonzását, amit éveikkel ez előtt adtak a közösbé. És ekkor megérkezik a minisztériumi rendelet: „vagy mindenki vagy senki!” Érthető: ezek után szétesik a család, mindenki önállósul, ki többet, ki kevesebbet kap a közös háztartásból.

Bár meszeszerűen hangzik a történet, nagyon is életszagú. A szereposztás pedig: a családi fészek és a családfő, a Piesoki Gépgyár, a megerősödött és felfuttatott testvérek, a Liptovský Mikuláš-i és a hronceci üzem, a fejlődésben lekörözöttek pedig a roznyói és a tornaljai kistestvérek. Írásunkban az utóbbról lesz szó, annál is inkább, mert az üzem július elsejétől Unicorn néven önálló állami vállalként keresi a boldogulás útját.

ket tett. Miközben az új gyártási csarnok átadott részében reménykeltően felvált a termelés, egy szakembercsoport tagjaként Dániában és Svédországban partnerek és üzletek után nézett.

Kooperációs partnereket nem, de üzletet sikerült felhajtaniuk. Persze a hozzájuk képest fejlett nyugatnak nem eszik olyan forrón a kását, mint azt az ember itthon elképzel. A svéd Tjecko-Svea AB céget ugyan érdekli a hidraulikus olaj, de a hidraulikát az ő szigorú munkabiztonsági előírásainak megfelelően kell átépíteniük, a dán Jan Leo Madsen magánceget pedig csak a villamos-ság átvételése után jövőre tudhatjuk üzletfelülnöknek. Az a tervünk, hogy valamit ellessünk a műhelytitkaikból, nem sikerült, mert a gyár-szemlélet nem tette lehetővé számunkra.

Ezután az Unicorn valós helyzetéről ejtettünk szót. A nagy adósságteher és a modern, de befejezetlen gyár-csarnok birtokában mecénást keres a gyár, mégpedig olyat, aki gazdag is, megbízható is. Aki elsőként eszmélt, s meglátta a Tornalján levő kiaknázatlan lehetőségeket, s aki a többszöri szemrevételezés után fel meri és tudja is vállalni az Unicorn adósságait, az a Kelet-szlovákiai Vasmű. Nekik meggyőződésük, hogy jó lóra tesznek. Ezt bizonyítja Zoltán Berghauer mérnök vezérigazgató írásban kiadott döntése, miszerint augusztus elsejétől felkarolják a tornaljai gyárat. Az egyszerű, az Unicorn tehát ugrásra kész. A minisztérium által megbízott igazgató jelenlegi optimizmusa tehát indokoltnak és megalapozottnak látszik.

Biztosra veszem, hogy egy minőségi ugrás előtt állunk. Ha egy-két éven belül befejezzük az építkezést – a kazánházat és a vasutat is beleértve –, akkor magasan nyereségesek leszünk. A jövő Unicornjában mintegy 400–500 embernek lesz majd munkalehetősége. Kassáról segítséget ígértek az anyagellátásban, termékefejlesztésben és értékesítésben, akárcsak a gyárfejlesztésben és modernizálásban. Exportra szánt termékeink végre megtarthatják majd identitásukat, és Unicorn néven kerülnek majd a nagyvilágba. Ez már önmagában is óriási erkölcsi siker, régvárt beteljesülése elképzeléseinknek.

POLGÁRI LÁSZLÓ

Aki egyszer itt járt, visszatér

A nagy, ismert párkányi strand mellett szerényen meghúzózó kicsit talán csak a város óslakói ismerik. Valaha kádfürdői miatt sokan keresték fel, de a tisztálkodási lehetőség kihasználása mellett szívesen úsztak a medence tiszta vizében is.

Amikor felépült a Vadas fürdő, feledésbe merült a régi strand, ám azok, akik a nyugodt, szinte családi-pihenést kedvelték és kedvelik, a mai napig hűek maradtak hozzá. Talán ezért is néhány évvel ezelőtt új épülettel gyarapodott a fürdő, s így bővült az elszállásolási lehetősége, igaz, a kényelmes lakrészekben – a rossznyelvek szerint – csak a letűnt rendszer kiváltságosai élvezhették a kényelmet. A nyaralók zöme viszont elégedett volt a faházakban is, illetve az új lakrészek többágyas szobáiban.

CSALÁDIAS HANGULAT

Az idén a Párkányi Községszolgáltató Állami Vállalat vette gondozásba a fürdőt és alapos nagytakarítás után teljes egészében a vendégek rendelkezésére bocsátotta. – Jelenleg 120 állandó vendégünk lehet, de összesen csupán 300 fürdőzőt fogadhatunk. Csak egy medencénk van, s számunkra a vendégek egészségvédelme parancs. Ugyanezen a véleményen vannak a közegészségügyi dolgozók is, akik a medence vizének tisztaságát rendszeresen ellenőrzik – tájékoztatott készségesen Részhegyi Erika, a fürdő vezetője. – A pénztárosunk éberen figyeli a forgalmat, s ha sokan vannak, a fürdő kapujára kikérülhet a „megtelt” tábla. Hiába is tiltakozna bárki, ez esetben nem tehetünk engedelményeket!

Megtudtam, a strand júniusban az iskolásoké, akik úszótanfolyamokon vesznek itt részt. Az oktatást az esetleges rossz időjárás sem zavarja, hiszen a víz 28 fokos. – Az idén – folytatta beszélgetőársam – gondunk akadt a forrással, ám amikor mélyebbre helyeztük a szivattyút, ismét volt és van vizünk bőven. Ez a művelet 50 ezer koronába került, s nem hisszük, hogy bevételeink a nyár folyamán fedezni fogják a fürdő üzemeltetési költségeit. Árunk szolidak, a négyágyas faházért 102 koronát kérünk, az új lakrészek pedig C kategóriás szállodaként üzemel. A fürdő hétfő kivételével (medence-tisztítás, vízcsere) naponta 9-től 18 óráig fogadja a látogatókat, akik

a fürdő területén étkezhetnek is. De erről szóljon a bűfé vezetője – közölte derűsen, s el is kísérte dr. Balla Sándorhoz. Velünk tartott Vavrik Sándor karbantartó is, aki beszámolt az ellenőrzőmérések eredményeiről. A forrás ugyanis 37 fokos vizet ad, s neki kell belőle 28 fokosot keverni.

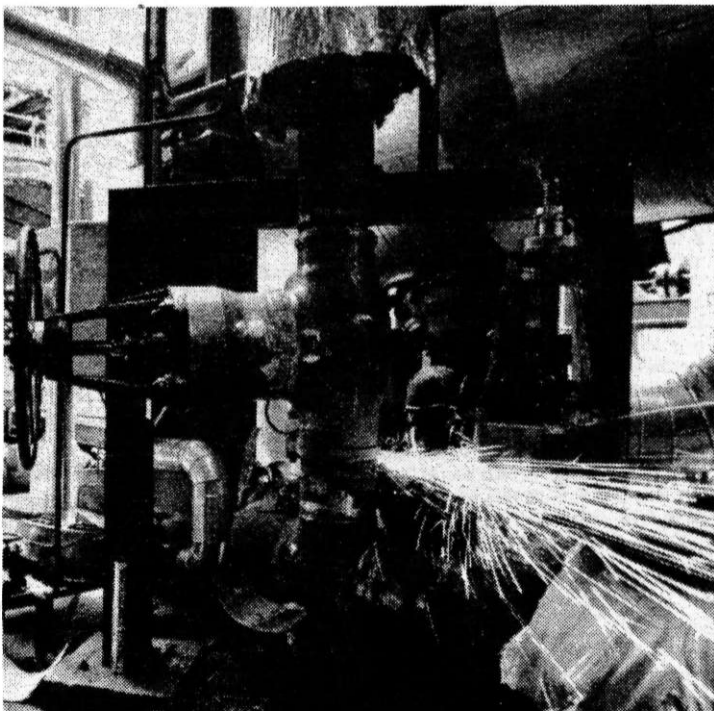
OLCSÓ IS, JÓ IS

A bűfében családias hangulat uralkodott, a vendégek többsége a „tulajt” keresztnévén szólította. S míg elének került a finom fekete, Részhegyi Erika elárulta, dr. Balla Sándor testnevelő tanár, aki két éven át vendégmunkásként vezette a bűfét, az idén úgy gondolta, megkóstolja a maszekok kenyereit.

A végsőóra érkezett az újdonsült magánvállalkozó. Mellé ült, s azonnal a tárgyra tért. – Naponta két-három féle készlettel várom az éheseket, de kívánságára hirtelensülteket is készítek. Ezen kívül délelőtt 11 órától többféle levest szolgálunk fel. Specialitásom a pacalpörkölt, de a bográcsgulyás is mindenkinek izlik. A fürdő vendégeit többnyire személyesen ismerem, hiszen aki egyszer már itt nyaralt, azt a szíve visszahúzza. Barátaimmal csak „Onasszisz-fürdőként” emlegetjük a strandot – közölte, de mivel látta, új vendégek érkeznek, azonnal a pult mögé igyekezett. Az érkezők szomjukat oltották, s engem meglepett az üdítőitalok bő választéka. – Ez a Jednota fogyasztási szövetkezet zselízi üzeme felelős dolgozóinak érdeme, hiszen segítőkészségük határhalan. Szerencsémre ugyanezt mondhatom az ógyallai sörgyár vezetőiről is.

Nem álltam meg, s rákérdeztem, tanár létre miért csinálja? – Kedvelésből – nevette el magát. – Mert azt ugye – folytatta derűsen – senki sem gondolhatja, hogy a három hónap alatt meg lehet gazdagodni. Reggel 9-től délután 17 óráig állok a vendégek szolgálatára, ám számomra a műszak jóval korábban kezdődik. Nemcsak fel kell hajtanom a friss árut, olyat is, ami nincs az üzletekben, például burgonyát, de főzőm is kell. Igaz, a pulnáló főiskolák gyerekeim segítőkészek és a mosogatást az egyik barátom vállalta. De elhatároztam, jövő nyáron már csak mint vendég jövök ide, jókat üszni, pihenni. Mert hát az az igaz.

PÉTERFI SZONYA

A tervezettnél öt hónappal korábban, várhatóan augusztus 5-én kezdődik a pozsonyi Slovnaft hidrokrakkolójának próbaüzemeltése. Mindez a Modrany Gépgyár dolgozóinak köszönhető, akik hihetetlenül rövid idő alatt állították elő a szükséges szerelvényeket. Az első hónapokban a hidrokrakkolót mintegy 60 százalékos teljesítménnyel fog üzemeltetni. Így is óránként 25 tonna benzint – ez a mennyiség naponta megközelítőleg 660 ezer litert jelentene – állít elő, amelynek révén jelentős javulás áll be az üzemanyag-ellátásban. A képen Juraj Németh, a b-ünni Chemont hegesztőmunkása. (Pavel Neubauer felvétele – ČSTK)